

Sivilombudsmannen
Postboks 3 Sentrum
0101 Oslo

Deres ref:
2018/3630

Vår ref:
201817230-42

Dato:
11.03.2020

OSLO FENGSELS TILBAKEMELDING ETTER SIVILOMBUDSMANNENS SVARBREV AV 27. NOVEMBER 2019.

Vi viser til Sivilombudsmannens besøk ved anstalten i perioden 19. – 22. november 2018, og de anbefalinger som ble oversendt Oslo fengsel i besøksrapporten av 11.06.2019. Oslo fengsel besvarte Sivilombudsmannens besøksrapport den 23.09.2019.

I Oslo fengsels besvarelse ble det opplyst at det om kort tid skulle bli innført ny dagsorden ved anstalten, og som sikrer alle innsatte tilgang til minimum to timer fellesskap hver dag. Med dagsorden menes en oversikt over den enkelte avdelings rutiner og aktiviteter for alle dager i uken. Tiltaket ble innført på bakgrunn av Kriminalomsorgsdirektoratets (KDI) brev av 10. september 2019 til kriminalomsorgens regioner, hvor det ble understreket at det i hver sak skulle kunne dokumenteres at hver enkelt innsatt fikk et daglig tilbud om minimum to timer fellesskap. På bakgrunn av dette ble den enkelte region bedt om å besørge at det ved alle enheter skulle etableres en ny dagsorden som ivaretar dette kravet. Oslo fengsel iverksatte en slik ny dagsorden den 4. november 2019, og denne anses som tilstrekkelig dokumentasjon på at våre innsatte mottar tilbud om minimum to timer fellesskap hver dag. Ny dagsorden for Oslo fengsel følger vedlagt.

Det ble videre presisert at det alltid skal fattes vedtak om utelukkelse i de tilfeller hvor innsatte ikke gis det tilbud som følger av avdelingens dagsorden. I de tilfeller hvor det er fattet vedtak om utelukkelse av innsatte fra fellesskapet eller innsatte er ilagt restriksjoner fra retten, vil et slikt vedtak både dokumentere og begrunne hvorfor innsatte ikke tilbys daglig fellesskap.

Det vil i løpet av de neste ukene bli innført ytterligere tiltak ved Oslo fengsel enn de som hittil er formidlet til Sivilombudsmannen. KDI har som følge av ombudsmannens anbefalinger utfomet en rekke tiltak, og som samtlige enheter plikter å iverksette innen 1. april 2020.

Region øst

Postadresse:
Dokumentsenter,
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøkadresse:
Åkebergveien 11
0650 Oslo

Telefon: 23 30 15 00
Telefaks: 23 30 15 99
Org.nr: 874718602

E-post:
postmottak.oslo-
fengsel@kriminalomsorg.no

Oslo fengsel legger til grunn at dialogen rundt disse tiltakene vil foregå mellom KDI og Sivilombudsmannen.

I skrivende stund er vi alle i en ekstraordinær situasjon, og vi utelukker dermed ikke at fristen her kan bli forskjøvet.

Våre tilbakemeldinger til Sivilombudsmannens svarbrev.

Punkt 2. Fysiske forhold.

Vedrørende Sivilombudsmannens omtale av rutiner som gir tilgang til dusjfasiliteter etter fysisk aktivitet:

«Vi ønsker en konkret beskrivelse av denne nye rutinen og hvordan denne sikrer de innsattes rett til å kunne ivareta sin hygiene.»

Det ble skrevet i vår orientering til Sivilombudsmannen at fengselets eneste gjenværende virkemiddel for å sikre de innsattes rett til å ivareta egen hygiene, var fokus på gode interne rutiner. En utvidelse av dusjtilbudet var ikke mulig grunnet budsjettsituasjonen og bygningsmessige forhold.

Oslo fengsel har ikke innført ny rutine for organisering av dusj, men prosedyren er at de innsatte som ønsker tilgang til dusj gir beskjed til en betjent, eller bruker påmeldingslapp. De innsatte blir dermed satt på en liste, og betjentene vurderer fortløpende hvorvidt enkelte på listen skal bli prioritert foran andre. Vurderingen gjøres blant annet på bakgrunn av om innsatte har hatt fysisk aktivitet eller ikke. Andre situasjoner som kan gi grunnlag for å bli prioritert er om personen skal ut i retten, om vedkommende venter besøk, med mer. Ved stor pågang brukes dusjrom ved tilstøtende avdeling, hvis dette er ledig. Alle fengselets dusjer er i bruk hele dagen, med unntak av tidsperioden for betjentenes pauseavvikling.

I etterkant av Oslo fengsels opprinnelige besvarelse til Sivilombudsmannen, gjennomførte bydelsoverlegen en befaring ved anstalten og oppdaget mugg på noen av våre dusjrom. Statsbygg måtte dermed iverksette renovering av anstaltens dusjrom. Oslo fengsel ba i denne forbindelse Statsbygg utrede muligheten for å øke antall dusjer i våre eksisterende dusjrom. Etter å ha evaluert de ulike alternativene ble konklusjonen at en slik utvidelse ikke var tilrådelig.

Vi imøteser et nytt Oslo fengsel. Denne situasjon er ikke holdbar. Dagens ekstraordinære situasjon med innsatte i karantene, understreker dette med stor kraft.

Punkt 3. Innkomstrutiner.

Vedrørende arbeidet med å utarbeide skriftlig informasjonsmaterieil til innsatte.

«Ombudsmannen ser positivt på disse endringene og ber om å få tilsendt det nye informasjonsmateriellet når det er ferdigstilt.»

Det nye informasjonsheftet følger vedlagt og vil innledningsvis bli oversatt til fem språk, i forenklet utgave.

Punkt 4. Aktivisering og sysselsetting.

I lys av Oslo fengsels registrering av innsattes aktiviteter, redegjør Sivilombudsmannen nærmere rundt begrepet skadelig isolasjon. I svarbrevet blir det slått fast at det ikke kun er omfanget av menneskelig kontakt som skal legges til grunn ved identifisering av skadelig isolasjon, men også kvaliteten på den menneskelige kontakten. Dette anerkjenner vi fullt ut.

Denne presiseringen belyser et viktig element ved det å være fengselsbetjent; å kunne møte de innsatte på en måte som blir oppfattet som både empatisk og imøtekomende, og samtidig kunne opptre tydelig og sette grenser. Dette er spesielt krevende i en tid der etatens svært pressede økonomi gjør at antall betjenter på avdeling ofte må reduseres ved at vakter ikke dekkes opp ved fravær. Dette er særlig uheldig, fordi utgangspunktet er minimumsbemanning. Å kunne etablere og ivareta en god og meningsfull relasjon til de innsatte, samtidig som man er underbemannet på avdeling, er meget krevende for den enkelte betjent. En slik situasjon vil følgelig både kunne øke risikoen for at de innsatte pådrar seg skadevirkninger fra isolasjon, og for at fengselsbetjentene pådrar seg yrkesrelatert overbelastning. Det er i dag ikke samsvar mellom ressurser og oppgaver.

I ombudsmannens svarbrev omtales vår registrering av de innsattes aktiviteter. Denne registreringen er nå under avvikling ved Oslo fengsel. De innsattes tilbud om fellesskap vil heretter bli dokumentert gjennom å vise til ny dagsorden og bruken av vedtak etter straffegjennomføringsloven § 37. Øvrige aktiviteter og tilbud vil bli registrert daglig gjennom kriminalomsorgens etatssystem (KOMPIS).

Vedrørende sammenfallende tidspunkt mellom friluft og fritidsaktiviteter, og arbeidet med å forhindre dette gjennom omstrukturering av dagsorden:

«Vi ber om å få tilsendt den nye dagsorden når den er ferdigstilt.»

Vi viser også her til innledningen og innføring av ny dagsorden for Oslo fengsel. Arbeidet til gruppen som skulle løse problemet med sammenfallende tider ble iverksatt parallellt med omstrukturering av dagsorden, jamfør målet om å tilby minimum to timers fellesskap til samtlige innsatte. På denne måten ville arbeidsgruppen kunne innføre de nødvendige rutineendringene til å løse problemet. Konflikten mellom våre tilbud rammet kun en av våre avdelinger, og inntraff kun tirsdager klokken 18. Etter å ha kartlagt og vurdert de ulike alternativene, konkluderte arbeidsgruppen med at denne konflikten ikke lot seg løse på annen måte enn ved å fjerne ett av tilbudene. Dette alternativet ble vurdert til å være en større ulempe for de innsatte enn dagens løsning, og det ble besluttet å beholde dette tilbudet på tross av sammenfallende klokkeslett.

Punkt 5. Isolasjon og utelukkelse fra fellesskap.

Det ble i Ombudsmannens svarbrev presisert at rivesikkert pledd ikke kan forstås som rivesikkert tøy. I de tilfeller der det foreligger overhengende selvmordsrisiko ved innsettelse på sikkerhetscelle, anbefaler Sivilombudsmannen bruk av rivesikkert tøy. Oslo fengsel følger opp denne anbefalingen ved å sørge for at pledd ikke vil bli brukt som substitutt for poncho, men som et supplement. Prosedyren beskrives i vedlagte rutine for bruk av sikkerhetscelle/seng §38. Oslo fengsel erfarer for øvrig at det eksisterer et meget begrenset utvalg av rivesikkert tøy. Vi har derfor bedt om en klargjøring fra overordnet nivå vedrørende mulig anskaffelse av slikt tøy, samt en avklaring på hvilken standard det er forventet at tøy i denne kategorien er forventet å tilfredsstille. Vedlagt ligger Oslo fengsels henvendelse til overordnet nivå.

I vårt svarbrev til Sivilombudsmannen ble det informert om pågående endringer i rutiner for vedtaks- og protokollføring, og utarbeidelsen av en sammenfattende skriftlig rutine. Fremfor å innføre en ny rutine, har endringene blitt innlemmet i vår eksisterende rutine for bruk av sikkerhets-celle/seng § 38. Gjeldende sammenfattelse finnes på side 4 i vedlagte rutine.

Vedrørende Ombudsmannens omtale av endringer av rutiner for utelukkelse som skal sikre tilsyn en gang i timen:

«Vi ber om å tilsendt denne rutinen når den er ferdigstilt.»

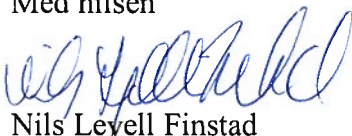
Vedlagt ligger rutine for utelukkelse fra fellesskapet som forebyggende tiltak, jamfør Straffegjennomføringsloven §37. Gjeldende rutine er å finne på side 5 i vedlegget.

Andre relevante vedlegg i denne forbindelse:

- Rutiner for vedtaksføring. Denne er av praktiske årsaker laget i form av en PowerPoint-presentasjon, for å kunne benyttes i opplæringsøymed.
- Oppdatert rutinebeskrivelse for § 39.

Dagsorden og rutinebeskrivelser gjelder i dag og informasjonsheftet vil nå bli gjort tilgjengelig på avdelingene. Dette er dynamiske dokumenter, og vil bli endret fortløpende.

Med hilsen

Nils Levell Finstad
fengselsleder

Kenneth Stemland
rådgiver

Kopi:

Kriminalomsorgsdirektoratet
Kriminalomsorgen region øst